

Rútmiskt áralag

*Hugleiðingar um tann føroyska
bátin eftir Anker Eli Petersen*

Rútmiskt áralag, borð, ið lyftast eitt sindur fyri hvørt takið, og reinur kjalarvorrur eftir væl sneiddar bátar. Rennandi stavnar, hvør eftir øðrum – rykkja seg fram og skifta um leiðslu. Onkur dregur frá, annar dragnar, munurin er eitt andarahald í spreingjandi róðri. Røðir av ung-fólki draga árar í synkronum stevi – sum klokkuverk ella stempul í vælsmurdum maskinum. Styrki og treysti, kappingarhugur – hugmód og treiskni – alt, ið eyðkennir ungdómslyndið, savnað í sameindum átaki: at koma fyrstur á mál.

Føroyski tjóðarítrótturin, kapp-róður, er ein fægur, næstan fagur-listarlig sjón. Meðan altjóða kapp-róður eftirhondini hefur ment seg til eina kapping millum standardiseraði før, sum bara við einum góðum vilja minna um bátar, hefur føroyski

kappróðurin hildið seg til siðbundna, føroyska bátin.

Og vakur er hann, báturin. Ikoniska sniðið, sum afturi í jarnöld kom í hæddina við alsamt størri førum – og gjørdist fortreytin fyri líka so ikonisku vikingatíðini, er skapt til havróður og sigling. Løtt og liðilig før, ið bæði kundu sigla við segli og árum, undan og ímóti, skáksigla og annars kvikliga flyta fólk og farm á havinum. Hendan sniðgevingin skapti fortreytir fyri víðkaða, norrøna sjónarringin, fyri handilssambandi og vikingaferðum í evropiska heiminum – og, ikki minst, ferðir og flyting vestur í hav.

Øldirnar komu og fóru – og her heima hjá okkum bøtti ættarlið um snið og skap, frá upprunaliga víkinga-bátinum til tann føroyska bátin, vit kenna í dag. Ein sera vakur bátur, lættur og skjótur, tillagaður havróðri,

svikalig sund og illa atkomandi lend-ing. Hóast borðini eru tynri enn á bátum aðrastaðnis, er hann sterkari og smidligari enn bátasløg flest. Tað var umráðandi, at báturin kundi flotast og dragast í skundi, ofta í illum sjógvi og uppgangi.

Men snið og vekt hevði eisini aðrar orsøkir. Umframt at vera sjógður, skuldi báturin eisini vera skjótur. Føroyingar høvdu ikki sama fyrimun sum í grannalondunum, har heimafiskiskapur oftast gekk fyri seg á djúpum fjarðum. Okkara forfedrar noyddust út á opið hav eftir fiskinum. Tí galt um at hava bátar, ið vóru lættir at rógva út á fiskileið

og gjøgnum streymasjógv. Útróður var dagsverk, og skjótur róður gav meira tíð við snørinum. Harafturat var eisini umráðandi at kunna rógva skjótt heim, um óveður reis úr havs-brúnni.

Korini vóru kørg hjá okkara for-fedrum, og liv og vælferð lá í kjøl-inum. Báturin hevur altíð verið álitið, til útróður og grindarakstur, til fólka- og farmaflutning, handils- og neyðsynjarørindi – alt, ið kravdist til lívsins uppihald.

So tá ungfólk sessast við árarar til kappróður á ólavsøku og summer-stevnum annars, er tað meira enn bara kapping. Tað er hámarkið av

aldargamlari mentan – ein leivd úr farnari siðvenju, sum ímerkti okkum sum tjóðból. Í hvørjum áratiki liggur endurljóð frá skjótum, tigandi róðri, eftir lækna ella ljósmóður í ódn sum í logn. Gleðin og vónin í grindar-róðri – óttin á ferð undan myrknandi skýggjum – fragdin í kappróðri heim av ríkum grunnum.

Kappróður er snøgt sagt ein mun-andi partur av føroyska samleik-anum, og tað er tí sera hóskandi, at kappingarhámarkið stendur á okkara tjóðarhátið.

Góða ólavsøku!

Vælkomin til ólavsøkuróðurin

*Ólavsøkuróðurin er fyri stavn, og Áhugafelagið
ólavsøkuróður gleðir seg til at bjóða tær og hinum
gestunum vælkomnum til ársins róður*

Tað verður ein sera spennandi ólavsøkuróður í ár

Kappróðurin í ár verður óvanliga spennandi, tí vit fara at uppliva ikki færri enn tríggar FM-finalur, har tað stendur á jøvnum millum tveir bátar. Tá sigur reglan, at tann báturin verður føroyameistara-heitið, sum er fremri á ólavsøku. Hetta er stóðan hjá fimmmanna-førum við dreingjum, har avgerðin stendur ímillum Frúnna úr Miðvági og Sílið úr Havn. Hetta er eisini galdandi hjá áttamanna-førum, har Heiðabáturin av Glyvrum skal takast við Argjabátin, og soleiðis er eisini hjá tíggjumanna-førum, har Klaksvíkingur skal royna seg ímóti Drekanum Reyða av Argjum.

Tveir føroyameistarar eru longu funnir, og tveir eru rímiliga tryggir. Talan er um fimmmanna-førini Firvald av Tvøroyri við gentum og

Erlu Kongsdóttir úr Fuglafirði við kvinnum, og um seksmanna-førini Tvørabátin við monnum og Jarnbard úr Havn við kvinnum.

Nógv tiltøk á bryggjuni

Tað var í fjør, at róðrarfeløgini í høvuðsstaðnum gingu saman um ólavsøkuna og stovnaðu Áhuga-felagið ólavsøkuróður. Samstarvið hevur gingið væl og hevur skapt nýggj tilboð. Vit hava millum annað fingið barnalandið Homlu-

land, og sölubúðir eru farnar at selja mat og drekka.

Í ár verður eisini okkurt nýtt. Ein frásøgumaður fer at siga frá tí, sum hendir á bryggjuni, og vit fáa eina rættiliga dundurtalu í sambandi við steypahandanina.

Annars fara vit at royna savna okkum um tað, sum longu er skapt. Homluland verður aftur til børnini í ár, Kristian Blak og spælímenninir fara at hava barnakonsert, sölubúðirnar fara at hugna um fólkið, stórskíggi fer at vísa kappróðurin, ódnartøk fara at skapa rok í á vágini, umframt alt annað, sum tú og tíni kunnu uppliva. Tí ólavsøkuróðurin er nevniliga mentan og spenningur fyri alla familjuna.

*Vælkomin av bygd og úr bý,
Áhugafelagið ólavsøkuróður*

Ódnartak – ein mannfólkabrestur

Ódnartak er nakað nýtt og spesielt á ólavsøkuróðrinum. Ein stuttlig krúlla, ein festlig sloyfa, ein fólkslig finala – kalla tað, hvat tú vilt, men tað riggar sera væl!

Í ódnartaki starta bátarnir tætt inni undir bryggjuni, beint undir stóru mannamongdini, og spreingja so útfrá í einum ordiligum mann-fólkastarti. Tað er stutt og intenst, og ert tú heppin at vera har, so upplivir tú rokið og spenningin frá fyrstu parkett og sært pulsinn banka í æðrunum á monnum. Bátarnir rógva bara góðar 100 metrar, so alt kann henda.

Ódnartak varð fyrstu ferð fyriskipað til ólavsøkuróðurin í fjør. Tá vunnu vestmenningar. Verða tað nólsoyingar í ár? Fara klaksvíkingar at vísa, hvar Dávur keypti ølið? Gera argjamenn bart?

Skulu vit síggja ræðandi styrkina hjá havnarmonnum? Ella meldar onkur dark horse til og hapsar heiðurin framman fyri nasunum á øllum hinum? Tað kann væl vera, tí eingin sigur, at tað bara skulu vera manningarnar á tíggjumanna-førum, sum skulu rógva. Allar manningar kunnu bjóða av, og neyðugt er ikki at melda til. Ein møtir bara upp.

Eitt er púra vist. Tað verður eitt øgiligt rok, og tú fært eina fína uppliving.

Fakta um ódnartak:

Hvar: Við atløguhlássið hjá Norrønu
Nær: Stutt eftir tíggjumannafarsróðurin
Kostnaður: Ókeyp